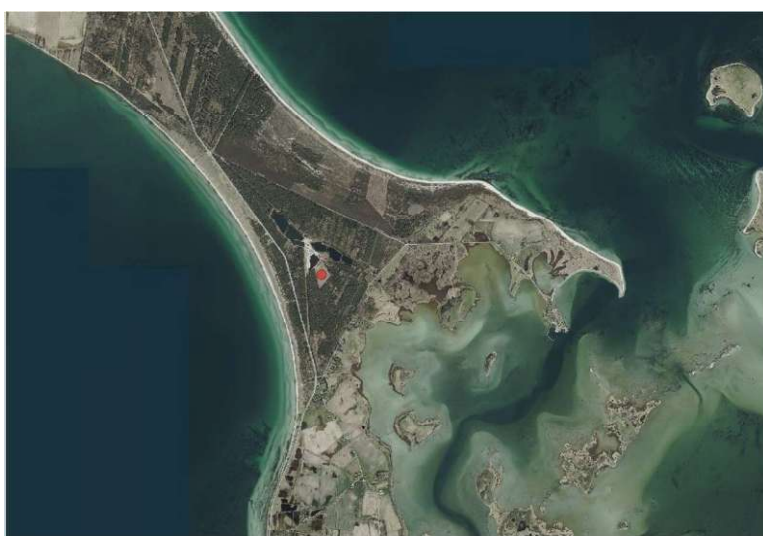

Den 13. april 2026

FN-MJØ-112-2025. Råstofgravning på Samsø

Fredningsnævnet modtog den 13. august 2025 Region Midtjyllands høring om en ansøgning om tilladelse til råstofindvinding efter råstofloven på ca. 6,4 ha af matr.nr. 1a Nordby Hede, Nordby i råstofgraveområdet i Trekanten på Samsø. Ejendommen ejes af Brattingsborg Gods, mens indvindingen forestås af Samsø Sten og Grus ApS.

Ejendommen har følgende placering markeret med en rød prik:

Fredningsnævnet meddeler dispensation.

Fredningen

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 17. november 1981 om fredning af arealer ved Stavns Fjord, der har som hovedformål at sikre, at arealerne i og i nær tilknytning til fjorden fortsat kan være genstand for naturvidenskabelig og kulturhistorisk forskning samt at fremme beskyttelsen af fuglelivet i området. Fredningen har desuden det formål, at den landskabelige karakter af området opretholdes, og at der med respekt af fredningens hovedformål gives offentligheden bedre muligheder for rekreativ udnyttelse af området.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at arealernes tilstand skal bevares. Der må ikke foretages terræændringer og således hverken ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, planering eller afgravning.

Der er i fredningen en særbestemmelse for ejendommen, hvorefter fredningen ikke hindrer, at det skovbevoksede areal Trekanten overgår til hede eller overdrev. Fredningen hindrer heller ikke fortsat grusgravning i den eksisterende grusgrav i skovarealet Trekanten og heller ikke en sådan ikke erhvervsmæssig indvinding af grus, sten og sand, som er umiddelbart lovlig efter råstofloven.

Den på fredningstidspunktet eksisterende grusgrav i Trekanten var indtegnet på fredningskortet.

Fredningsnævnet har efterfølgende meddelt dispensationer til udvidelse af grusgraven.

Der blev den 29. marts 1989 meddelt dispensation til udvidelse af gravefeltet mod vest. Omfanget af udvidelsen fremgår ikke af dispensationen (sag nr. S 15/1988).

Der blev den 28. februar 2002 meddelt dispensation til udvidelse af graveområdet med ca. 3,7 ha vest for det hidtidige graveområde. Århus Amt havde anbefalet udvidelsen, da området stort set var det eneste område på Samsø, hvor det var muligt at indvinde sten og grus. Amtet anførte videre, at både det eksisterende graveområde og den ansøgte udvidelse var skjult i en større nåletræsbeplantning og derfor ikke kunne ses fra hverken heden eller kystvejen og derfor rent landskabeligt var af underordnet betydning. Fredningsnævnet anførte i sin begrundelse for dispensationen, at der var tale om en afgrænset udvidelse af det eksisterende graveområde, og at der ikke skete ændringer i offentlighedens muligheder for rekreativ udnyttelse af området. Fredningsnævnet henviste endvidere til den resurse-mæssige situation (j.nr. 6/2002).

Der blev den 7. juni 2010 meddelt dispensation til udvidelse af gravefeltet for en periode på fem år. Omfanget af udvidelsen fremgår ikke af dispensationen. Aarhus Kommune vurderede, at der var både positive og negative konsekvenser ved at udvide grusgraven yderligere. Kommunen ønskede derfor en fælles besigtigelse med fredningsnævnet og indstillede til fredningsnævnets overvejelse, om grusgraven allerede havde nået et omfang, hvor yderligere udvidelse ville stride mod fredningens formål og i modsat fald i forbindelse med en eventuel dispensation at meddele ejeren, at man ikke i fremtiden kunne forvente yderligere dispensation. Fredningsnævnet anførte i sin begrundelse for dispensationen, at det kunne tiltrædes, at der var både positive og negative konsekvenser ved en udvidelse, men at fredningens formål med bevarelse af landskabelige, naturmæssige, geologiske og rekreative hensyn ikke fandtes tilsidesat i så væsentligt omfang, at tilladelse burde nægtes især henset til at der ikke var andre muligheder for råstofindvinding på øen. Dispensationen blev meddelt med vilkår om anvist retablering.

Den tidsbegrænsede dispensation blev den 14. september 2015 forlænget til den 7. juni 2020 (FN MJØ 2015.37).

Ved fredningsnævnets afgørelse af 19. marts 2020 blev den tidsbegrænsede dispensation yderligere forlænget. Der var søgt forlængelse i en periode på tre år til den 7. juni 2023, men fredningsnævnet forlængede alene dispensationen til det tidspunkt, hvor der tages stilling til ønsket om ændring og udvidelse af området for råstofgravning, idet den endelige afklaring omkring en forlængelse burde ske i forbindelse med afklaringen om selve området for råstofgravning (FN-MJØ-035-2020).

Fredningsnævnet udtalte den 14. december 2020 følgende om en sådan mulighed for at ændre og udvide området for råstofindvinding i et konkret udpeget område (FN-MJØ-140-2018):

”Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, at fredningsnævnet kan meddele dispensation fra en fredning, hvis der ansøgte ikke strider mod fredningens formål. Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningen af Stavns Fjord har bl.a. til formål at opretholde landskabets karakter. Fredningen indeholder som udgangspunkt forbud mod erhvervsmæssig indvinding af grus, sten og sand, idet det dog fortsat kunne ske i den eksisterende grusgrav i Trekanten. Området for grusgravning er flere gange blevet udvidet væsentligt ved fredningsnævnets dispensationer i forhold til den grusgrav, der eksisterede ved fredningens gennemførelse, idet der særligt er lagt vægt på nødvendigheden af fortsat at kunne indvinde råstoffer på Samsø.

Det er imidlertid fredningsnævnets opfattelse, at en sådan begrundelse ikke i sig selv kan betyde, at der trods fredningens bestemmelser kontinuerligt kan ske en udvidelse af området for grusgravning og en

kontinuerlig forøgelse af det område, hvor landskabets karakter ændres. På den baggrund finder fredningsnævnet, at det vil være i strid med fredningen at meddele dispensation til en yderligere arealmæssig udvidelse af området for grusgravning.

Fredningsnævnet må dog efter sagens oplysninger lægge til grund, at en del af de arealer, som på baggrund af fredningsnævnets dispensationer er udlagt til råstofgravning, ikke påtænkes anvendt til råstofgravning. Fredningsnævnet finder i en sådan situation ikke, at det er i strid med fredningen at meddele dispensation til et nyt graveområde under forudsætning af, at et tilsvarende allerede udlagt, men ikke udnyttet areal udgår af råstofplanen. Idet fredningen bl.a. har til formål at opretholde landskabets karakter, kan det dog ikke gøre sig gældende for arealer, hvor der er foretaget indgreb, også selvom det ikke har ført til egentlig råstofindvinding.

Fredningsnævnet finder heller ikke, at en udvidelse er i afgørende modstrid med hensynet til områdets natur og landskabelige kvaliteter under forudsætning af, at området, som udgår af råstofplanen, reetableres i overensstemmelse med fredningsnævnets tidligere afgørelse, og at området, der vil indgå i den kommende råstofplan, reetableres efter Samsø Kommune og Aarhus Kommunes anvisninger herom, hvorved der kan tages både naturmæssige og landskabelige hensyn.

Fredningsnævnet har derfor principielt været indstillet på at meddele dispensation til, at der kunne udvindes råstoffer på et yderligere areal i den kommende råstofplan, men begrænset til et areal på ca. 2,60 ha i det område, som er beliggende vest for stien med et forløb fra overgangen fra den nuværende lagerplads og det reetablerede areal mod nord til Langørevej. Arealet er markeret med grøn skravering.

Denne afgrænsning af et muligt område for råstofgravning skete på baggrund af besigtigelsen den 2. juni 2020, hvor det kunne konstateres, at der var et varieret naturindhold i det samlede område på ca. 11,2 ha, som påtænkes at indgå i den kommende råstofplan, og hvor det for en umiddelbar betragtning var udelukket at give tilladelse til råstofgravning uden for arealet på ca. 2,60 ha.

Naturindholdet også i området på ca. 2,60 ha er efterfølgende beskrevet i Aarhus Kommunes foreløbige vurdering vedrørende beskyttelsesstatus på naturarealer ved grusgraven. Det vil være en konsekvens af en udpegning i overensstemmelse med den foreløbige vurdering, at fredningsnævnet heller ikke kan meddele dispensation til råstofindvinding i dette område.

Der kan således på det foreliggende grundlag ikke forventes meddelt dispensation til en udvidelse af råstofgraveområdet i og ved Trekanten.”

Den tidsbegrænsede dispensationen blev samtidig med fredningsnævnets udtalelse i FN-MJØ-140-2018 forlænget til udløb den 7. juni 2023 (FN-MJØ-141-2020).

Der er ikke efterfølgende meddelt dispensation til råstofindvinding i Trekanten.

Region Midtjyllands screeningsafgørelse

Region Midtjylland traf den 17. december 2025 afgørelse om, at den ansøgte råstofindvinding ikke er omfattet af krav om miljøvurdering.

I afgørelsen er det ansøgte areal for råstofindvindingen indtegnet med rødt, mens området for tidligere indvindingstilladelser er markeret med blå skravering. Det er i øvrigt anført, at søerne og de omkringliggende arealer mod nord og øst er tidligere aktive indvindingsarealer og gravesøer, som nu er efterbehandlede:

Der ansøges om fortsættelse af den hidtidige indvinding med samme metoder og på samme vilkår som i den gældende tilladelse. Den hidtidige adgangsvej fra Havvejen til råstofgraven vil fortsat blive benyttet. Der graves op til 15.000 m³ råstoffer pr. år, hvoraf ca. 10.000 m³ indvindes under grundvandsspejlet. Anvendelsen af de indvundne råstoffer er angivet til bl.a. vejmaterialer, stabilgrus og betonlagsmaterialer.

Graveområdet efterbehandles til to større søer og næringsfattig natur. Der bliver også udført flere tiltag til fordel for især strandtudse, grønbroget tudse og markfirben. Der bliver ikke udlagt muld efter endt råstofindvinding, og der vil ikke blive anvendt gødning og sprøjtemidler på de efterbehandlede arealer. Skrænter bliver løbende efterbehandlet i skråningsforhold 1:2 med et bugtende varieret udtryk. I søerne bliver der etableret en lavvandszone på 3-5 meter og en sikkerhedszone på 10 meter. Søernes brinker bliver etableret med et bugtet forløb.

Region Midtjylland foretog i afgørelsen en vurdering af projektets betydning for bl.a. overfladevand, grundvand og drikkevand, beskyttet natur, beskyttede arter samt arealer og landskab.

Det vurderes således, at en påvirkning af grundvandet kan udelukkes ved den ansøgte råstofindvinding, og at råstofindvindingen ikke udgør en risiko for drikkevandsindvinding i området. Projektet forudsætter dog også en vandindvindingstilladelse fra Samsø Kommune. Det vurderes desuden, at det ansøgte ikke i sig selv eller i

forbindelse med andre planer og projekter vil påvirke Natura 2000-område N55 Stavns Fjord, Samsø Østerflak og Nordby Hede og områdets udpegningsgrundlag væsentligt og ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder for bilag IV-arter, da den økologiske funktionalitet opretholdes og i en vis udstrækning forbedres.

Stavns Fjord og de udenfor beliggende øer Kyholm, Vejrø, Lindholm og Bosserne består af en dynamisk mosaik af moræne og sedimenter. Stavns Fjord er geologisk et druknet morænelandskab, som blev sat under vand af Stenalderhavet for ca. 7.000 år siden. Området har været lavvandet hav gennem de seneste 7.000 år og har altid været udsat for havets erosion og aflejring. Bølgeslag på de mest udsatte kyster har dannet klinger, hvorfra sten, sand og ler ved hjælp af havstrømme er ført ud på de nærliggende havbundsflader og der har lagt sig som revler, strandvolde eller krumodder. Landdannelsen er samtidig blevet forstærket af en landhævning på vel tre meter siden Stenalderen. Det vurderes, at de geologiske interesser er tæt forbundet med selve Stavns Fjord, og at den fortsatte indvinding af råstoffer i området Trekanten ikke vil påvirke de geologiske interesser, som området er udpeget for at bevare.

Samsø Kommunes udtalelse

Samsø Kommune udtalte den 10. september 2025 i et høringssvar til Region Midtjylland bl.a., at Aarhus Kommune varetager myndighedsopgaver på dele af natur- og miljøområdet for Samsø Kommune i medfør af lov om forpligtende kommunale samarbejder. Det gælder bl.a. natur, fredninger og vandforsyningsområdet. Samsø Kommunes udtalelse omhandler derfor alene generelle synspunkter og de relevante myndigheds- og fagområder, som kommunen selv varetager.

Samsø Kommune ønsker generelt at understøtte, at der kan ske en lokal indvinding af råstoffer, herunder også ved grusgraven i Trekanten, Nordby Hede. Kommunen er som ø-samfund i særlig grad afhængig af, at forekomsten af råstoffer kan findes lokalt. Det er af helt afgørende betydning for en mindre ø-kommune som Samsø, da disse materialer ellers skal importeres fra fastlandet.

På baggrund af de i ansøgningen anførte afstande fra graveområdet til nærmeste OSD, BNBO, nitrat og sprøjtemiddelfølsomt indvindingsområde og drikkevandsboring til alment vandværk, og da vandindvinding til vådsortering recirkuleres i gravesøen, forventer Samsø Kommune ikke, at det ansøgte vil påvirke grundvandet eller drikkevandsressourcen på Samsø væsentligt.

Samsø Kommune har sammenfattende generelt ikke indsigelser til Region Midtjyllands vurdering af, at det ansøgte ikke er omfattet af krav om miljøvurdering.

Aarhus Kommunes udtalelse

Aarhus Kommune udtalte den 19. december 2025 bl.a., at det ansøgte indvindingsområde er beliggende lige syd for det eksisterende indvindingsområde. Det er i dag delvist nåleplantage, men den del af nåleplantagen, der er indenfor det ansøgte område, nedlægges eller er nedlagt i forbindelse med det ansøgte.

Det ansøgte område er beliggende udenfor områder, der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Nærmeste registrerede naturtype er tre vandhuller beliggende ca. 20 meter nordøst for den ansøgte placering af det ny indvindingsområde. Derudover er der en hede beliggende lidt længere mod nord og øst og en mose beliggende i tilknytning til de tre vandhuller.

De tre nærmeste vandhuller er tidligere grusgrave, der efterfølgende er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. De er forholdsvis dybe og med stejle brinker. Det vestligste af de tre vandhuller er det ringeste, og det er ved seneste tilsyn bemærket, at det er påvirket af udledning af skyllevand fra gravningen i området. Tilstanden er ved seneste tilsyn vurderet til moderat. Tilstanden af de to andre søer er vurderet til god. De eksisterende vandhuller er på grund af deres udformning ikke et egnet ynglested for padder.

Etablering af et grusgravningsområde syd for de tre tidligere grusgravningsområder, der nu er efterladt som tre større søer, vurderes ikke at ændre tilstanden heraf. Området består i dag af fyrretræer. Området har et stort naturpotentiale, og nedlæggelse af nåleplantagen vil skabe mulighed for udvikling af hede og overdrev. En fældning af hele plantagen kan skabe et større hedelandskab, der strækker sig tværs over den gamle tange fra kyst til kyst. Grusgravningen efterlader en række større unaturlige søer i området. En fortsat løbende udvidelse af området til grusgravning bør derfor nøje overvejes.

Ejendommen er beliggende lige udenfor Natura 2000-områder og udenfor naturtyper og registrerede arter, der er en del af udpegningsgrundlaget. Nærmeste Natura 2000-område er habitatområde H51 og fuglebeskyttelsesområde F31 Stavns Fjord, Samsø Østerflak og Nordby Hede, der er beliggende ca. 447 meter nord og øst for det ansøgte.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området er naturtyperne sandbanke, laguner, bugt, rev, strandvold enårige planter, strandvold flerårige planter, kystklint/klippe, enårig strandengsvegetation, strandeng, forklit, hvid klit, grå/grøn klit, klithede, kransnålalge sø, næringsrig sø, brunvandet sø, tørt kalksandsoverdrev, kalk-overdrev, surt overdrev, tidvis våd eng og rigkær.

Derudover er der på habitat- og fuglebeskyttelsesområdet registreret følgende arter og fugle; stor vandsalamander, gråsæl, spættet sæl, skarv, sortand, klyde, splitterne, edderfugl, fløjlsand, dværgterne og havterne.

Der er i dag et eksisterende område i Trekanten, der er godkendt til råstofindvinding, og der ansøges om en udvidelse af dette. Udvidelsen ønskes udført ind i nåleplantagen mod vest. Den del af nåleplantagen, hvorpå der søges, er nedlagt.

Selve Natura 2000-området og de naturtyper og arter, der er en del af udpegningsgrundlaget, er ikke omfattet af det ansøgte område og vurderes ikke at blive påvirket som følge af det ansøgte. Det samme gælder de arter af fugle, der er en del af udpegningsgrundlaget. Etablering af en med tiden ny sø kan være rastested for enkelte af de fugle, der fremgår af udpegningsgrundlaget. Der er allerede i dag registreret skarv i området. Øvrige fugle er primært arter af fugle, der vil findes i forbindelse med kysten, holmene og strandengene.

Det ansøgte vil ikke have en negativ påvirkning på raste- og ynglesteder for de fugle, der er på udpegningsgrundlaget. Vandhullet vil på sigt kunne benyttes som rastested bl.a. for skarv. Men det gælder for alle arter af fugle på udpegningsgrundlaget, at de primært er knyttet til havet, kysten, strandengene og holmene mv.

Der er ikke registreret stor vandsalamander i de eksisterende grusgravsvandhuller, og det vurderes, at det nye område til grusgravning på grund af sin udformning ikke vil være egnet yngle- eller rastested for stor vandsalamander.

Da der ikke vil være en påvirkning udover det ansøgte areal, vurderes det konkrete projekt ikke at kunne påvirke naturtyper eller arter på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-området væsentligt.

Der er ikke registreret bilag IV-arter indenfor selve det ansøgte grusgravningsområde. Nærmeste fund af bilag IV-art er markfirben, der er registreret flere steder i området lige omkring grusgravene, og strandtudse, der er registreret ca. 490 meter nord og øst for det ansøgte areal. Generelt findes strandtudse i hele området langs kysten og Stauns fjord. Grusgravene og omgivelserne her er ikke egnet som yngle- og rastested for strandtudse.

Der er i forbindelse med ansøgningen lavet en kortlægning af markfirben i området også indenfor området med grusgravning og indenfor det ansøgte område. Området i og omkring grusgravene må derfor anses for yngle-, raste- og overvintringsområde for markfirben. Region Midtjylland har udarbejdet en VVM-screening i forbindelse med ansøgningen, og heri vurderes det, at den økologiske funktionalitet opretholdes, og at projektet ikke vil medføre en påvirkning eller ødelægge yngle- og rastesteder for markfirben.

Der er ikke registreret flagermus i området, men det betyder ikke, at de ikke er her. Udvidelsen sker i forlængelse af det eksisterende graveområde ind i nåleplantagen. Der er derfor fældet et mindre område med nål. Nåletræerne er forholdsvis unge og spinkle og vurderes ikke egnet til ynglesteder for flagermus. Kombinationen af det åbne og skoven kan være attraktivt for flagermus som fødesøgningsområde. Fældningen af et lille område med nål og udvidelse af det eksisterende vurderes ikke at være yngle- eller rastested for bilag IV-arter. Selve grusgraven vurderes på grund af sin udformning ikke at være egnet som leve- og ynglested for padder, der er beskyttet af habitatdirektivets bilag IV.

Området er beliggende indenfor nationalt geologisk interesseområde. En fortsat indvinding af grus i det fredede område kan gradvist ændre det gamle istidslandskab og er derfor principielt uheldigt. Et af formålene med fredningen er at bibeholde området som skov, dog med mulighed for at det kan udvikle sig til natur i form af hede eller overdrev. Området rummer store potentielle naturværdier, og hvis plantagen bliver fældet, kan der udvikle sig et stort hedeareal, der vil strække sig fra kysten i vest til kysten i øst. En udvidelse af grusgraven vil give et landskab med flere store og dybe søer og vil ikke tilføre området større naturværdier.

Aarhus Kommune anfører afslutningsvis, at det med henvisning til fredningens bestemmelser skal overvejes, i hvor stort et omfang grusgravningen i Trekanten skal udvides.

Fredningsnævnets besigtigelse

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 26. marts 2026 ved Martin Møller-Heuer, Knud Erik Hesselbjerg og Flemming Bo Larsen. Desuden deltog Anders Lassen, Samsø Sten og Grus ved Tommy Lykke Kristensen og Tonny Kirkegaard Svale, Region Midtjylland ved Lars Ernst og Anne-Louise Jørgensen, Samsø Kommune ved Lars Skovgaard, Carl Andersen og Sune Pedersen, herunder også for Aarhus Kommune, og Danmarks Naturfredningsforening ved Merete Hammeken og Cecilie Andersen.

Projektet blev gennemgået.

Det blev præciseret, at det område, der er omfattet af ansøgningen, i det hele er omfattet af tidligere gældende tidsbegrænsede og nu udløbne dispensationer.

Region Midtjylland oplyste, at det meget gerne også ønskes afklaret, om råstofområdet senere kan udvides til også at omfatte det tilstødende areal på 2-3 ha mod syd, som også er udlagt i råstofplanen.

Anders Lassen oplyste, at det meget gerne også ønskes afklaret, om det område, der var omfattet af den tidligere ansøgning, men som ikke blev gennemført som følge af Aarhus Kommunes udtalelse om naturindholdet, senere kan bruges udnyttet til råstofgravning. Det område har et langt større potentiale end det, der nu igen er ansøgt om, og hvoraf en del blev valgt fra til fordel for det område, som var omfattet af den tidligere ansøgning. Området for den nuværende ansøgning er således valgt for igen at få mulighed for den efterspurgte råstofindvinding.

Det blev på fredningsnævnets forespørgsel oplyst, at der afhængigt af behovet udvindes 10-15.000 m³ materiale årligt. Der er anslået 200-300.000 m³ materiale, som kan udgraves i det område, som er omfattet af ansøgningen.

Region Midtjylland oplyste i tilknytning til drøftelserne om projektets betydning for fredningen, at den ansøgte råstofindvinding ikke vil have betydning for grundvand eller drikkevand.

Samsø Kommune støttede, at der meddeles dispensation.

Danmarks Naturfredningsforeningen støttede ligeledes, at der meddeles dispensation med fortsat fokus på efterfølgende etablering af naturforhold, som er bedre end det nuværende naturindhold.

Aarhus Kommune henviste til sine tidligere og nu gentagne bemærkninger om fortsat råstofgravning overfor fredningens formål.

Fredningsnævnets afgørelse

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, at fredningsnævnet kan meddele dispensation fra en fredning, hvis der ansøgte ikke strider mod fredningens formål. Det fremgår desuden af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan desuden i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningen af Stavns Fjord har bl.a. til formål at opretholde landskabets karakter. Fredningen indeholder som udgangspunkt forbud mod erhvervsmæssig indvinding af grus, sten og sand, idet det dog fortsat kan ske i den eksisterende grusgrav i Trekanten. Området for grusgravning er flere gange blevet udvidet væsentligt ved fredningsnævnets dispensationer i forhold til den grusgrav, der eksisterede ved fredningens gennemførelse, idet der særligt er lagt vægt på nødvendigheden af fortsat at kunne indvinde råstoffer på Samsø.

Det er fredningsnævnets opfattelse, at en sådan begrundelse ikke i sig selv kan betyde, at der trods fredningens bestemmelser kontinuerligt kan ske en udvidelse af området for grusgravning og en kontinuerlig forøgelse af det område, hvor landskabets karakter ændres.

På den baggrund finder fredningsnævnet, at det vil være i strid med fredningen at meddele dispensation til en yderligere arealmæssig udvidelse af området for grusgravning.

Det område, der er omfattet af ansøgningen, er dog konkret omfattet af tidligere dispensationer fra fredningsnævnet, og fredningsnævnet finder derfor fortsat ikke, at det er i strid med fredningen med en sådan udvidelse af området for grusgravningen.

Fredningsnævnet finder ikke grundlag for at foretage en anden vurdering end den vurdering af det ansøgte betydning for Natura 2000-områder og bilag IV-arter, der er foretaget af Aarhus Kommune og Region Midtjylland, og som er gengivet ovenfor. Fredningsnævnet finder på den baggrund og efter sagens øvrige oplysninger, at projektet ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller stk. 3.

Herefter og da der tidligere er meddelt dispensation til grusgravning i det ansøgte område, da områdets placering betyder, at det ikke er synligt fra omgivelserne, og i øvrigt med henvisning til Samsøs særlige forhold som ø-samfund meddeler fredningsnævnet dispensation på vilkår om retablering som nævnt i Region Midtjyllands screeningsafgørelse.

Det følger af det anførte, at det er fredningsnævnets opfattelse, at en yderligere udvidelse udover det nu ansøgte og godkendte område vil være i strid med fredningens formål og derfor vil være udenfor fredningsnævnets dispensationskompetence.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,

- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Knud Erik Hesselbjerg,
2. Flemming Bo Larsen,

3. Region Midtjylland, sagsnr. 1-50-71-10-24,
4. Brattingsborg Gods ved Anders Lassen,
5. Samsø Sten og Grus ApS,
6. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø,
7. Samsø Kommune, sagsnr.: S2025-1736,
8. Aarhus Kommune, sag: 22/029058-1,
9. Danmarks Naturfredningsforening, København,
10. Danmarks Naturfredningsforening, Samsø,
11. Dansk Ornitologisk Forening, København,
12. Dansk Ornitologisk Forening, Samsø,
13. Dansk Botanisk Forening, København,
14. Friluftsrådet, centralt,
15. Friluftsrådet, kreds Århus Bugt,
16. Slots- og Kulturstyrelsen,
17. Moesgaard.